

УДК 352(477:4)

Федірко Б. О.

аспірант,
кафедра політології та міжнародних відносин,
НУ «Львівська політехніка»,
вул. Бандери, 12,
м. Львів, 79013, Україна
E-mail: bohdan.o.fedirko@lpnu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-5160-1945>
DOI <https://doi.org/10.32782/2707-5206.2024.37.5>

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статті досліджується співпраця України та Європейського Союзу у сфері реформування системи місцевого самоврядування, яка є одним із пріоритетних напрямів двосторонньої співпраці. Розглянуто основні напрями співпраці між Україною та ЄС під час проведення зазначеної реформи. Ключовими визначено: підтримку законодавчих та інституційних змін, розвиток інституцій місцевого самоврядування, розвиток місцевих громад, фінансову підтримку, обмін досвідом. Виділено основні інструменти впливу, які ЄС використовував для контролю успішності проведення реформи це, зокрема політичні, економічні, інвестиційні, важелі впливу через програми економічного та регіонального розвитку, вплив на громадську думку. Розкрито ключові внутрішні та зовнішні виклики й загрози системі місцевого самоврядування в Україні, ключовими є війна з російською федерацією, високий рівень корупції, недостатній рівень кваліфікованого кадрового потенціалу, недостатнє фінансове забезпечення. Після проведеного аналізу надано рекомендації щодо покращення проведеної реформи, підтримка яких європейськими партнерами є ключовою на сучасному етапі. Серед перелічених у статті рекомендацій розвитку важливе місце займає роль ЄС в майбутньому аудиті проведеної реформи. У статті проаналізовано необхідність проведення такої оцінки, а саме визначення стану місцевого самоврядування після проведеної реформи. Для цього, першочергово, запропоновано провести розробку відповідної законодавчої бази, підготовку експертів, визначення основних критеріїв та показників оцінки. Подано короткий список можливих індикаторів та інструментів оцінки. Ці заходи спрямовані на підвищення ефективності та прозорості місцевого самоврядування в Україні, що є важливим кроком на шляху до демократичного розвитку та європейської інтеграції України.

Ключові слова: місцеве самоврядування, децентралізація, ОТГ, Україна, ЄС.

Актуальність теми. Україна обрала курс на інтеграцію до Європейського Союзу, що передбачає виконання великого обсягу реформ, в тому числі й у сфері місцевого самоврядування. Це передбачає адаптацію українського законодавства до стандартів ЄС, що, в свою чергу, вимагає тісної співпраці і підтримки з боку ЄС. Одним з ключових напрямків реформ в Україні є реформа децентралізації, спрямована на передачу більших повноважень і ресурсів від центральної влади до органів місцевого самоврядування. Європейський Союз активно підтримує цей процес через надання фінансової допомоги, експертного супроводу та обміну досвідом. Реформа місцевого самоврядування в Україні має на меті не тільки децентралізацію влади, але й підвищення ефективності місцевих органів влади, покращення надання послуг населенню, збільшення прозорості та підзвітності.

Співпраця з ЄС дозволяє Україні впроваджувати кращі європейські практики та стандарти у цих сферах. Співробітництво з ЄС спрямоване також на підтримку стійкого розвитку громад, зокрема через програми економічного і соціального розвитку, підвищення якості освіти, охорони здоров'я, доступу до якісних публічних послуг (Корул, 2010). У контексті військового конфлікту з російською федерацією, питання реформування місцевого самоврядування та децентралізації набувають особливої ваги з точки зору забезпечення національної безпеки, стійкості регіонів та їх здатності ефективно реагувати на виклики. Європейський Союз надає значну фінансову допомогу Україні для реалізації реформ. Ці ресурси сприяють розвитку і модернізації місцевого самоврядування. Враховуючи вищевикладене, тема співробітництва України та Європейського Союзу у сфері реформування системи місцевого самоврядування є надзвичайно важливою для подальшого розвитку України, зміцнення її демократичних інститутів, економічного зростання та європейської інтеграції (Ткачук, Третяк, 2022).

Аналіз останніх досліджень. Тема співробітництва України та Європейського Союзу у сфері реформування місцевого самоврядування та загалом проблематика реформування місцевого самоврядування в Україні розглянута в працях таких дослідників як О. Батанова, В. Борденюка, М. Баймуратова, І. Балабанова, Р. Войтовича, П. Гураль, М. Гірняк, І. Дробота, І. Дробуша, В. Карпенка, І. Ковалевич, І. Козюри, В. Кравченка, В. Куйбіди, В. Мамонової, О. Петришин, М. Пухтинського, С. Серьогіна. Водночас актуальним залишається розвиток системи місцевого самоврядування, проодовження його успішного функціонування на шляху євроінтеграції України та роль в цих процесах Європейського Союзу.

Теоретико-методологічна основа дослідження. В роботі були використані загальнонаукові методи дослідження синтез та аналіз, індукція та дедукція. Завдяки системному методу вдалось розглянути вплив Європейського Союзу на реформу місцевого самоврядування загалом, а завдяки аналітичному методу було проаналізовано основні наукові напрацювання та матеріали з даної тематики. Прогностичний метод дав можливість запропонувати основні рекомендації задля ефективного продовження реформи місцевого самоврядування та проведення її якісного аудиту.

Метою дослідження є визначення ключових викликів та загроз місцевому самоврядуванню в Україні, вироблення низки рекомендацій задля покращення його стану після проведеної реформи, визначення основних пропозицій для розробки ефективної системи оцінки стану місцевого самоврядування після проведеної реформи та оцінка впливу і ролі ЄС в цих процесах.

Результати дослідження. Успішна реформа місцевого самоврядування та децентралізація є ключовою на шляху євроінтеграції України. Після початку війни місцеві муніципалітети відіграли ключову роль у збереженні стійкості держави та будуть відігравати важливу роль в післявоєнному відновленні країни.

Співпраця між ЄС та Україною в межах реформи місцевого самоврядування здійснюється за багатьма *напрямами*, зокрема:

- фінансова підтримка місцевого самоврядування. Зокрема збільшення розмірів грантової підтримки місцевого самоврядування та окремої фінансової підтримки в умовах війни;
- юридична та консультаційна підтримка у сфері управління фінансами та залучення інвестицій;

– співпраця в боротьбі з корупцією та злочинністю. Зокрема в сфері оптимізації функцій держави та місцевого самоврядування, запобігання дублюванню повноважень;

– реформа державного управління. Підготовка законопроектів з покращення функціонування системи місцевого самоврядування та його розвитку;

– прикордонний контроль. Роль місцевого самоврядування та прикордонних територіальних громад в сфері прикордонної безпеки;

– розвиток медичної сфери та громадського здоров'я в межах місцевого самоврядування;

– співпраця в межах транскордонних регіонів та забезпечення сталого регіонального розвитку;

– інформаційна підтримка розвитку місцевого самоврядування;

– співпраця в межах подолання викликів війни, допомоги українським муніципалітетам та післявоєнного відновлення (Kulchiy & Shtepa, 2016).

Європейський Союз враховуючи своє політичне та економічне становище, а також беручи до уваги євроатлантичний курс України, залучає ряд важелів та інструментів впливу задля контролю та успішного розвитку системи місцевого самоврядування в Україні. Серед основних *інструментів впливу ЄС*, варто виокремити:

– економічні та фінансові інструменти задля забезпечення сталого розвитку та підтримки місцевого самоврядування, залучення ЄБРР;

– проведення успішної інвестиційної політики на рівні місцевого самоврядування;

– механізми політичного впливу (зустрічі вищих посадових осіб держав, урядів, міністрів, депутатів; вплив через важіль можливого вступу України до ЄС);

– енергетичні важелі впливу (трансформація енергетичної системи муніципалітетів);

– взаємодія з організаціями громадянського суспільства (проведення міжнародних громадських форумів, платформ тощо);

– ініціативу «Східне партнерство» (система колективного впливу);

– європейську політику сусідства. Вплив через програми транскордонного співробітництва («Interreg NEXТ», «Буг», «Карпати», «Нижній Дунай» тощо);

– міжурядові договори та програми співпраці («U-LEAD»);

– програми розвитку та допомоги місцевому самоврядуванню («Interreg»);

– кліматичні та природоохоронні програми у сфері місцевого самоврядування («Life Programme», «Phoenix»)К

– співпрацю в межах міст-партнерів або громад-партнерів та програми прямої співпраці між українськими та європейськими муніципалітетами («Cities 4 Cities/United 4 Ukraine»);

– програми розвитку технологій та інновацій у сфері місцевого самоврядування («Horizon Europe»);

– додаткові важелі: ініціативи, директиви в межах співпраці з розвитку місцевого самоврядування (Milada, 2018).

Варто також зазначити, що частина перелічених вище інструментів впливу успішно застосовуються і українською стороною задля досягнення своїх цілей. А сам процес є взаємовигідним, користь від якого отримують обидві сторони. (Czyzykov, 2016).

Успішне функціонування системи місцевого самоврядування є важливим елементом діяльності держави. Місцеве самоврядування в Україні після проведеної реформи, маючи ряд невіршених проблем додатково зіткнулось з проблемою війни. Враховуючи, що війна триває, гостро виникає проблема відповідної реакції на нові виклики й загрози (Таблиця 1). Загалом варто розділити їх на зовнішні та внутрішні. Зрозуміло, що основним зовнішнім викликом є війна і більшість існуючих загроз виходять саме від неї. (Vesperis & Reshetniak, 2018).

Таблиця 1

**Зовнішні та внутрішні виклики співпраці ЄС та України
у сфері місцевого самоврядування***

Зовнішні виклики	Внутрішні виклики
<ul style="list-style-type: none"> – війна (обмеження фінансово ресурсу територіальних громад; тимчасово окуповані цілі територіальні громади або їх частини). – сепаратистські рухи в Україні, заохочувані сусідніми державами (пряма загроза державному суверенітету в окремих прикордонних громадах). – пошук грантових коштів та партнерство з іноземними громадами (частково ускладнилось через війну, але і збільшились можливості по залученню додаткової допомоги). 	<ul style="list-style-type: none"> – обмеження повноважень органів місцевого самоврядування (державна посиляючись на військовий стан зміцнює управлінську вертикаль, тим самим позбавляючи місцеве самоврядування основної його суті – самоврядування). – інституційна паралельність (військовій адміністрації/місцеве самоврядування). – безпека (пов'язаний з попереднім пунктом, цей виклик потребує постійної уваги як зі сторони держави так і місцевих органів влади). – відновлення публічної влади на територіях, які перебували під окупацією. – фінанси (окрім обмеження фінансового ресурсу, додалися і проблеми релокації бізнесу з прифронтових ОТГ, відтік населення, а відповідно і зменшення податків). – відсутність кваліфікованих кадрів (зменшення кількості кваліфікованих кадрів для виконання поставлених завдань). – інтеграція внутрішньо – переміщених осіб (вимагає залучення великого фінансового, людського та матеріально-технічного ресурсу, який частково лягає на місцеві органи влади). – проблеми з доступом населення до електро та газопостачання. – замороження інфраструктурних проєктів. – казначейські виплати (стосується окупованих територій, де місцевим органам влади, які покинули окуповані території, не завжди вдається вчасно проводити необхідні виплати та здійснювати свої повноваження). – комунікація та координація зусиль (як всередині окремих громад, так і між окремими ОТГ; підготовка спільного плану дій на випадок критичних ситуацій). – корупція (високий рівень корумпованості в Україні, що безпосередньо впливає на якість надання державних послуг, їх необхідний рівень та закордонну підтримку).

* Таблицю взято (Krutiy & Bilous, 2020).

Проведення успішної реформи місцевого самоврядування є лише першим кроком для досягнення відповідного політичного результату. Наступними мають стати підтримка реформи, її оцінка та розвиток, реакція на виклики та загрози, а також контроль за дотриманням як законодавчих норм так і політичних обіцянок. Саме тому підтримка європейських партнерів є важливою складовою впровадження та продовження реформи місцевого самоврядування. Задля її покращення та розвитку доцільним є запровадження низки *рекомендацій*:

- запуск центрів підтримки реформи на обласному рівні (прямий доступ громад до кращих світових практик реформування місцевого самоврядування; можливість вести контролюючу діяльність);

- побудова прямого партнерства між українськими та європейськими муніципалітетами;

- доступ до внутрішніх європейських економічних програм розвитку для українських громад на асоційованій чи частковій участі;

- створення нових програм розвитку для постраждалих від війни громад та контроль за їх виконанням зі сторони ЄС;

- використання програм транскордонного співробітництва для розвитку сусідніх українських та європейських територіальних громад в рамках єврорегіонів;

- запровадження інституту менторства та патронажу для відновлення та розвитку постраждалих від військової агресії РФ українських територіальних громад;

- участь ЄС в проведенні оцінки та аудиту реформи місцевого самоврядування в Україні (допомога в підготовці експертів та системи оцінювання якості та успішності громад);

- залучення європейських експертів до розробки моделі оновлення системи місцевого самоврядування (Lelechenko, 2016).

Ще одним важливим елементом є аналіз стану місцевого самоврядування в Україні після його реформування. Він є необхідним для розуміння розвитку місцевого самоврядування, виявлення недоліків та переваг та бачення майбутнього покращення. Після проведеної реформи потрібно провести аудит громад, дослідити їх успішність та ступінь розвитку, після чого, можливо доведеться провести точкову реорганізацію. Система оцінки, за якою створювалась мережа ОТГ в Україні, зазнала змін. Показники, які брались до уваги при створенні нових ОТГ не є постійними. Тому потрібно провести детальний аналіз та запропонувати нові критерії оцінки, які б гармонізували вже існуючу систему поділу місцевого самоврядування в Україні. Оцінка необхідна не тільки для розуміння спроможності новостворених ОТГ, але й для розуміння якості та успішності влади ОТГ. Оскільки економічно спроможна ОТГ могла не використати свій ресурс через недбалість місцевої влади. Проведення такого аналізу має надати не тільки економічне розуміння спроможності ОТГ для держави, але й для її мешканців. Загальний аналіз допоможе зрозуміти мешканцям, де місцева влада використала отриманий ресурс та спрацювала добре, а де ні. (Vetnyhora & Dovhenko, 2022).

Першочерговим елементом цього процесу є *розробка критеріїв та показників оцінки* місцевого самоврядування та стану, насамперед економічної спроможності, його учасників. Це мабуть найважливіший крок майбутнього процесу. Для проведення якісного та відповідного аналізу необхідне *законодавче підґрунтя*. Необхідно розробити законодавчу базу, яка стане основою процесу. Наступним важливим елементом має стати *формування команди кваліфікованих аудито-*

рів, які б якісно провели оцінку. Україна володіє достатнім людським капіталом для цього процесу, необхідним є лише підготовка та відповідне навчання. Можливою складністю процесу може стати унікальність ситуації в якій на сьогодні перебуває Україна, адже подібного досвіду в подібних реаліях немає жодна європейська держава. *Інструменти та індикатори оцінки* місцевого самоврядування це ще один важливий елемент, який потребує всебічного обговорення та якнайскорішої реалізації перед проведенням аудиту. Україна може використати певний європейський досвід, але українські реалії потребуватимуть якісно іншого підходу до формування матриці оцінки.

До основних *інструментів* варто включити:

- статистичні дані;
- рейтинги (зовнішні та внутрішні);
- дослідження громадської думки;
- галузеві дослідження рівня та якості послуг (фінанси, транспорт і сполучення, публічне управління, освіта, медицина, ринок праці тощо).

До основних *індикаторів* варто включити:

- дані, отримані при проведенні аудиту;
- часові рамки окремих процесів (часозатратність на виконання функцій);
- ефективність (рівень задоволення громадян);
- пріоритезація процесів під час діяльності.

Загалом потрібно розробити ефективну систему оцінки, яка б дала можливість зрозуміти не лише в якому стані перебуває місцеве самоврядування, але й дала чітке бачення майбутнього його розвитку. Для цього потрібно використовувати якісно нові методи оцінки та аналізу, можливо з залученням представників пректного топ менеджменту як українських так і наших європейських партнерів. В процесі оцінки місцевого самоврядування окрім уряду, органів місцевої влади, наукових центрів важливу роль мають відіграти і європейські партнери України, як офіційні урядові організації так і неурядові. Процес є цікавим та корисним для усіх цього учасників, оскільки українські реалії реформи є унікальними в своєму роді та можуть дати доволі корисні та важливі результати для усіх його учасників. Від європейських партнерів очікується допомога із стратегічним плануванням оцінки реформи, розроблення ефективної системи моніторингу для проведення якісного аудиту. Фінансування є ще одним фактором від якого залежить якість оцінки, частину його могли б покрити грантові та партнерські кошти від ЄС (Ukrainian Crisis Media Centre, 2020).

Висновки. Отже, реформа місцевого самоврядування є однією з ключових реформ на шляху європейської інтеграції України. Співпраця в межах проведення реформи місцевого самоврядування здійснюється за багатьма напрямками: фінансовим, політичним, юридичним, безпековим, інституційним, інформаційним. Для ефективного контролю ЄС використовує різноманітні інструменти впливу, основними є: фінансові (програми розвитку, інвестиції), механізми політичного впливу (європейська політика сусідства, саміти, форуми), взаємодія з організаціями громадянського суспільства. Успішне функціонування реформованої системи місцевого самоврядування неможливе без подолання викликів та загроз, які на сьогодні стоять перед ним це війна, обмежене фінансування, корупція, проведення майбутньої оцінки стану реформи. Враховуючи позитивний досвід країн ЄС на шляху реформування місцевого самоврядування можна

виокремити ряд рекомендацій, які можуть суттєво покращити його стан, до ключових варто віднести: запуск центрів підтримки місцевого самоврядування, доступ ОТГ до європейських програм та фондів, використання транскордонного співробітництва для налагодження співпраці між ОТГ, запровадження інституту менторства серед українських та європейських муніципалітетів, проведення оцінки якості та успішності реформи. Для успішного функціонування реформованої системи місцевого самоврядування необхідний якісний аудит. Для його проведення необхідно розробити якісно нову систему механізмів оцінки якості та успішності місцевого самоврядування, визначити команду кваліфікованих експертів, провести відповідне навчання та здійснити законодавче забезпечення процесу. Цей крок є логічним продовженням проведеної реформи і роль Європейського Союзу в ньому буде однією з ключових.

References [Список використаної літератури]

- Czyzykov, V.I. (2016). Regional policy of the European Union. Kyiv: "KNEU" [in Ukrainian]. [Чижиков В. І. Регіональна політика Європейського Союзу. Київ: КНЕУ, 2016. 495 с.].
- European Charter of Local Self-Government [in Ukrainian]. [Європейська хартія місцевого самоврядування. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (дата звернення: 29.02.2024)].
- Kopyl, V.K. (2010). The experience of the local authority in European Union countries [in Ukrainian]. [Копил В. К. Досвід місцевого самоврядування в країнах Європейського союзу. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2010-4/doc/2/08.pdf> (дата звернення: 29.02.2024)].
- Krutiy, O.M., & Bilous, K.R. (2020). Decentralization reform and local elections at the current stage in Ukraine: risks and prospects. Public administration of the 21st century: a portal of opportunities. Kharkiv: "XX International of Science Congress" [in Ukrainian]. [Крутії О. М., Білоус К. Р. Реформа децентралізації та місцеві вибори на сучасному етапі в Україні: ризики та перспективи. Харків: зб. тез XX Міжнар. наук. Конгресу, 2020. 125 с.].
- Kulchiy, I.O., & Shtepa, A.A. (2016). The formation and advancement of local authority: the experience of European Union countries. Poltava: Electronic journal "Public administration: improvement and development" [in Ukrainian]. [Кульчій І. О., Штепа А. А. Формування та розвиток системи місцевого самоврядування: досвід країн Європейського союзу. Полтава: Електронний журнал Державне управління: удосконалення та розвиток, 2016. 145 с.].
- Lelechenko, A.P. (2016). Foreign experience of organizing of local authority forming: the implementation in Ukraine [in Ukrainian]. [Лелечко А. П. Зарубіжний досвід організації функціонування місцевого самоврядування: імплементація в Україні. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=266> (дата звернення: 29.02.2024)].
- Milada, A.V. (2018). Undivided Europe: democracy, levers of influence and integration after communism. Kyiv: Dim [in Ukrainian]. [Мілада А. В. Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму. Київ: Дім, 2018. 379 с.].
- Tkachuk, A.O., & Tretiak, J.I. (2022) About reconstruction and regional development after the war [in Ukrainian]. [Ткачук А.О., Третяк Ю.І. Про відновлення та регіональний розвиток після війни. URL: <https://www.csi.org.ua/news/pro-vidnovlennya-ta-regionalnyj-rozvytok-pislya-vijny/> (дата звернення: 29.02.2024)].
- Ukrainian Crisis Media Centre (2020) Evaluation of the effectiveness of local self-government: how and why. According to the materials of the round table [in Ukrainian]. [Оцінка ефективності місцевого самоврядування: як і навіщо. За матеріалами круглого столу УКМЦ, 2020. Київ. URL: <https://decentralization.ua/news/12893> (дата звернення: 29.02.2024)].
- Vakulenko, V.M., & Orlatiy, M.K. (2010). General principles of local self-government in Ukraine: a course book. Kyiv: Feniks [in Ukrainian]. [Вакуленко В. М., Орлатий М. К. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: підручник. Київ: Фенікс, 2010. 375 с.].
- Vetnyhora, A.I., & Dovhenko, J.M. (2022). Statistical assessment of the current state of the level of economic security of Ukraine [in Ukrainian]. [Ветнигора А. П., Довгенко Я. М. Статистична оцінка сучасного стану рівня економічної безпеки України. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua> (дата звернення: 29.02.2024)].
- Vesperis, S.Z., & Reshetniak, J.V. (2018). Decentralization: problems of newly formed united territorial communities. *Scientific Journal of the Uzhhorod National University*, 19(1), 46–50 [in Ukrainian]. [Вес-

періс С. З., Решетняк Я. В. Децентралізація: проблеми новосформованих об'єднаних територіальних громад. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 19(1). С. 46–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_19%281%29_13. (дата звернення: 29.02.2024)].

Стаття надійшла до редакції 29.02.2024

Fedirko B. O.

Department of Political Sciences and International Relations
Lviv Polytechnic National University
Bandery str., 12, Lviv, 79013, Ukraine

**COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE EUROPEAN UNION
IN THE REFORM OF THE LOCAL GOVERNMENT SYSTEM**

Summary

The article examines the cooperation between Ukraine and the European Union in the field of reforming the system of local self-government, which is one of the priority areas of bilateral cooperation. The main directions of cooperation between Ukraine and the EU during the implementation of the mentioned reform were considered. The following are identified as key: support for legislative and institutional changes, development of local self-government institutions, development of local communities, financial support, exchange of experience. The main instruments of influence that the EU used to control the success of the reform are highlighted, including political, economic, investment, levers of influence through economic and regional development programs, influence on public opinion. The key internal and external challenges and threats to the system of local self-government in Ukraine are revealed, the key ones are the war with the Russian Federation, a high level of corruption, an insufficient level of qualified human resources, and insufficient financial support. After the analysis, recommendations were made for improving the reform, the support of which is key at the current stage by European partners. Among the development recommendations listed in the article, an important place is the role of the EU in the future audit of the implemented reform. The article analyzes the necessity of conducting such an assessment, namely determining the state of local self-government after the reform. For this purpose, it is proposed to develop the appropriate legislative framework, train experts, and determine the main criteria and evaluation indicators. A short list of possible indicators and assessment tools is provided. These measures are aimed at increasing the efficiency and transparency of local self-government in Ukraine, which is an important step on the way to democratic development and European integration of Ukraine.

Key words: local self-government, decentralization, united territorial community, Ukraine, EU.